

За наукові квядри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р.

№ 3 (1696).

15 СІЧНЯ 1988 РОКУ.

Ціна 2 коп.

Рішення XXVII з'їзду КПРС - в життя!

Іспит на громадянську зрілість

У зв'язку з тим, що в кінці нинішнього навчального року замість державного іспиту з наукового комунізму буде державний іспит з марксизму-ленінізму, студенти V курсів денного відділення під час зимової сесії 1987-1988 учебного року складають замість заліку за матеріалом 3-го, заключного розділу іспит з усього курсу.

Студенти V курсу фізичного факультету, яким протягом двох років надавали допомогу у вивченні наукового комунізму ми з І. Г. Терещенко, в цілому сумлінно ставилися до вивчення першоджерел, документів XXVII з'їзду КПРС і Пленумів ЦК КПРС. Значно поліпшилася самостійна робота студентів під керівництвом викладачів. На семінарських заняттях у групах напівпровідників і фізелектроніки, які я проводив на IV і V курсах, студенти виступали із змістовними рефератами. На V курсі кожен студент цих груп підготував по одному реферату, а деякі по два. Змістовними були реферати студентів О. і С. Криворучко, Є. Грець, М. Орловського.

Про цікаві документи і факти з життя НДР і діяльності СЕПН у своїх рефератах повідомили студенти з НДР Гунтер Векк і Фрідріх Хальгер.

Незважаючи на труднощі у зв'язку зі зміною програм курсу наукового комунізму і відсутністю підручників з цього предмета, більшість студентів V курсу фізичного факультету сумлінно підготувалися до іспиту і у своїх відповідях показали високе знання предмета.

З 58 студентів, які склали іспит з наукового комунізму, 19 отримали «відмінно», 22 студенти — «добре» і 17 — «задовільно».

Глибоке знання предмета виявили К. Вікуліна, А. Жигіль, О. Сердюк, Ю. Петрова — студенти групи напівпровідників, відмінні оцінки отримали студенти групи фізелектроніки Є. Грець, В. Лелеченко, Л. Щербакіна, а також студенти групи теоретичної фізики Є. Столяров, О. Волянська, І. Альтман, Н. Мельниченко.

Разом з тим наявність великої кількості задовільних оцінок (17 — це 30 процентів), а були й незадовільні оцінки, свідчить про те, що в багатьох студентів є серйозні проблеми з курсу наукового комунізму. Отже, складено іспит з предмета, який буде складовою частиною державного іспиту з марксизму - ленінізму. Зроблено крок назустріч підготовці до цього важливого і відповідального іспиту.

Д. ЩЕРБАКОВ,
професор кафедри
наукового
комунізму.

У працівників наукової бібліотеки ОДУ сьогодні теж чимало турбот, адже і вони безпосередньо причетні до організації і проведення студентської сесії.

У пошуку найбільш ефективних форм обслуговування читачів зараз всі — від завідувачів відділом до чергового бібліотекаря. Треба узагальнити власний досвід, запозичити все краще у колег з інших бібліотек міста. Саме про це йшла розмова на черговій нараді, в якій брали участь зав. відділом обробки А. В. Кастиркіна, зав. відділом рідкісних книжок Є. В. Савельєва, зав. відділом методичної роботи М. О. Подрезова та бібліограф В. В. Самодурова.

Фото В. ПАЩУКА.

Актуальне інтерв'ю

ПІЛЬГИ ОПЛАЧУЮТЬСЯ ЗНАННЯМИ

Далеке відлуння зимової екзаменаційної стає все ближчим і реальнішим. І дивлячись, як кваплять один одного студенти біля роздягалки — дорога кожна хвилинка, і як швидко заповнюються читальні зали бібліотеки, можна безпомилково сказати: сесія на носі. І в редакції «ЗНК» також відчували: саме час нанести візит начальнику учбової частини університету Ларисі Іванівні Аліфановій.

У відповідності з графіком учбового процесу 1987/88 учебного року нинішня зимова сесія триватиме з 18 січня до 7 лютого для всіх курсів, за винятком п'ятого, денної форми навчання. Будуть і канікули. Це питання, як мені відомо, турбує багатьох.

З 8 по 14 лютого всі студенти, які успішно склали заліки та іспити, матимуть можливість на свій розсуд розпорядитися довгожданим відпочинком. А з 15 лютого без розкачування почнеться другий семестр.

Ларисо Іванівно, чи є в цьому році істотні зміни у звичній схемі екзаменаційної сесії?

Якщо говорити про формальний бік справи, то все залишається без змін: початок іспиту суворо за розкладом (ніхто не має права довільно переносити день екзамену) — не пізніше 9.00. Враховуючи гострий дефіцит аудиторного фонду і сесію у заочників та вечірників, робота по прийому іспитів буде закінчуватися в основному до 14.00.

Найголовніше при цьому — безумовне дотримання трудової дисципліни всіма — і тими, хто складає іспит, і тими, хто його приймає. Своєчасне затвердження екзаменаційних квитків і відомостей, точність їх заповнення, закриття одра-

зу після закінчення іспиту. Звичайно, відомості повинні бути вчасно повернені викладачам в деканати. Як показала практика, це нагадування не зайве. І, нарешті, економія часу, яка забезпечується чіткістю студентських відповідей. Навряд чи варто нагадувати про необхідність дотримуватися тиші біля аудиторій, де приймаються іспити.

Що стосується елементів нового у зимовій сесії, то вони передбачені відомим положенням Мінвузу СРСР про студентське самоврядування. Щоб мати своє уявлення про фактичні знання студентів, які можуть претендувати на підвищену чи іменну стипендію або на індивідуальний план навчання, на іспитах дозволяється бути присутніми студентським активістам.

Ларисо Іванівно, у зв'язку з перебудовою вищої школи розширені права не тільки студентів, але й викладачів. Що ви могли б сказати з цього приводу?

Так, справді, введення самостійної роботи студентів дало можливість викладачам повніше використовувати результати повсякденного контролю навчання студентів, особливо під час оцінювання їх знань. Тобто викладачеві зараз легше об'єктивно оцінити знання студента і вирішити

питання про автоматичний залік. А тим часом для старанних студентів створюється значний резерв часу, необхідного для якіснішої підготовки до іспитів.

Викладач — і це не секрет — може дозволити собі бути вимогливішим і суворішим під час оцінювання студентських відповідей на іспитах. Адже зараз над ним не тяжіє, наче дамоклів меч, заборона на відсів невстигаючих студентів. До того ж, якщо згадати наказ № 660, яким практично відмінене умовне переведення, то картина постає цілком однозначною: щоб впевнено себе почувати і не випробовувати долю, кожен студент повинен максимально відповідально підійти до нинішньої екзаменаційної сесії.

Ларисо Іванівно, на початку нашої розмови, характеризуючи зимову сесію, ви згадали слова «елементи нового». Очевидно, ця стриманість не випадкова. Чи можете ви сказати, чим викликана подібна половинчастість на такому відповідальному етапі учбового процесу?

Сьогодні ми знаходимося лише на шляху перебудови і багато чого впроваджується нелегко. Взяти хоча б таке питання. Є цілий ряд офіційних Мінвузівських документів, які рекомендують творчо переглянути наявну систему контролю і перевірки знань. Зокрема, повинна бути скорочена кількість екзаменів і заліків, в тому числі й з суспільних дисциплін. Більше того, скажу відверто, що новому найбільше опираються саме

кафедри суспільних наук. Адже інструктивним листом № 1 від 8 січня 1987 року суспільствознавцям було рекомендовано рішенням кафедр завершувати вивчення учбової дисципліни одним підсумковим іспитом, виключивши проміжні семестрові екзамени. Але це — не механічна робота. Потрібна ретельна обміркованість програм і матеріалу, який може бути винесений на самостійне відпрацювання самими студентами.

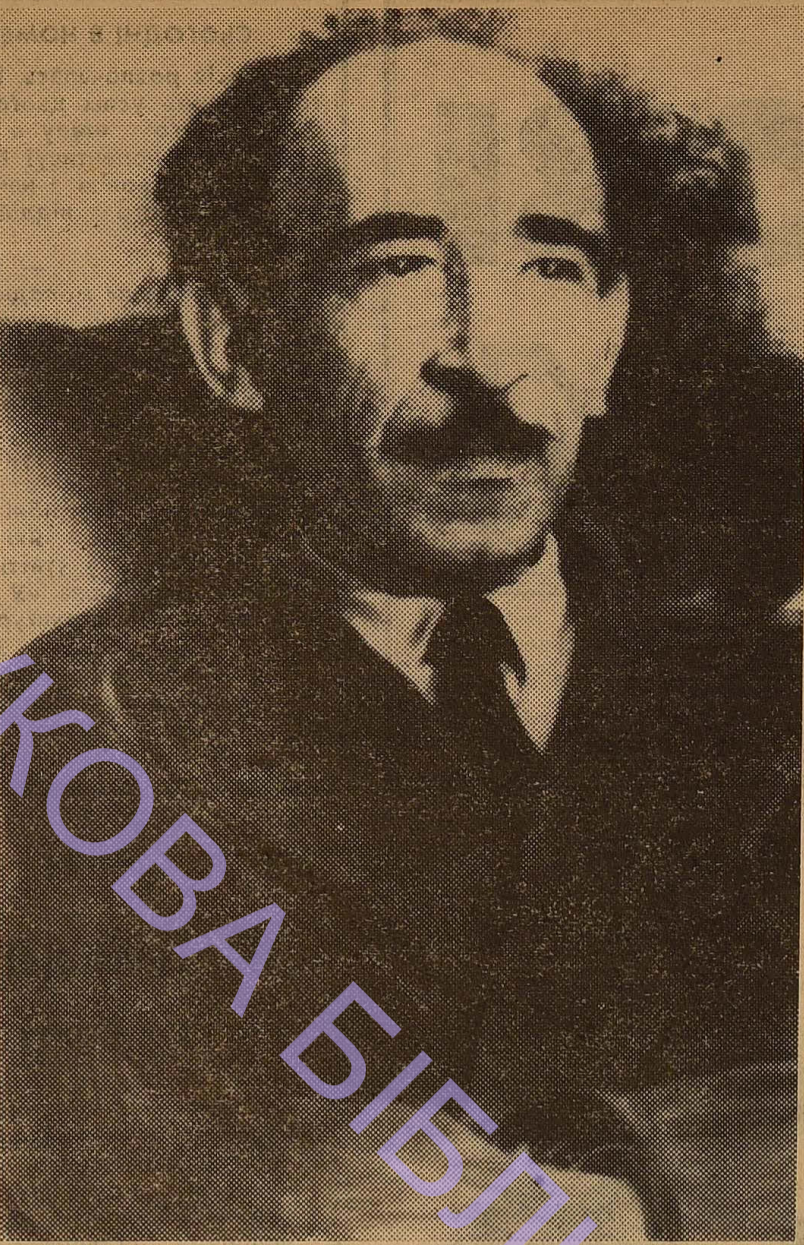
На жаль, ці питання вирішуються у нас украй повільно, ось чому позиція деяких суспільних кафедр мені здається консервативною.

Ларисо Іванівно, на завершення хотілося б почути, на що націлить свою увагу очолюваний вами відділ у період екзаменаційної сесії?

Головною нашою турботою буде ефективний контроль за суворим дотриманням факультетами положення про екзаменаційну сесію. Суть цього контролю — попередити будь-які спроби заціпати інтереси студентів. Нагадаю, що для підготовки до іспиту студентам надається не менше трьох днів. Студенти також повинні знати, що викладачі не можуть вимагати обов'язкового представлення конспекту під час складання іспиту або заліку з суспільних дисциплін.

Іншими словами, за таких широких пільг складати сесію абияк просто не годиться. Гадаю, з цим погодиться кожен.

Інтерв'ю вів
М. УСПЕНОВ.

(До 100-річчя з дня народження професора В. Д. Богатського).

Всеволод Дем'янович Богатський народився 11 січня 1888 року в м. Кам'янка Подільської губернії Ольгопольського повіту у сім'ї службовця. У 1906 р. закінчив 4-ту Одеську гімназію і вступив на природниче відділення фізико-математичного факультету Новоросійського університету. По закінченні університету з 1910 р. працював на Одеській науково-дослідній станції виноградарства і виноробства. Початок педагогічної діяльності В. Д. Богатського відноситься до 1915 р., коли він працював на вищих курсах Міністерства землеробства. У 20-ті роки зчений працює в Одеському медінституті, інституті народної освіти та інших вузах міста. З 1933 р. Всеволод Дем'янович — професор, завідувач кафедри аналітичної хімії, декан хімічного факультету Одеського університету. В 1936—1939 рр. В. Д. Богатський — проректор з наукової, а в 1943—1950 рр. — з учбової роботи ОДУ.

Очолюючи протягом багатьох років хімічний факультет, Всеволод Дем'янович проявив чудові організатор-

ські здібності, талант педагога і дослідника. Він зумів залучити до викладацької діяльності кращих хіміків міста: професорів П. І. Петренка - Критченка, Д. К. Добросердова, П. Н. Павлова, А. М. Жарковського, А. І. Когана, Є. С. Курксера та багатьох інших. Професор В. Д. Богатський був універсальним спеціалістом, компетентним у галузях як органічної, так і аналітичної хімії. Це сприяло формуванню основного напрямку наукових інтересів кафедри — застосування органічних реактивів в аналізі.

Всеволод Дем'янович виховав багатьох великих спеціалістів - хіміків. У виконанні під його керівництвом дисертацій знайшли розвиток важливі питання якісного і кількісного аналізу, зроблена велика робота з методики дробного ходу аналізу катіонів і аніонів. Учнем і наступником ученого був і його син Олексій Всеволодович, колишній ректор ОДУ, голова Південного центру АН УРСР.

Очолюючи кафедру органічної хімії, професор Богатський завжди відгукувався на запити промислового виробництва. Так, на кафедрі займалися дослідженнями в галузі одержання гліфтале-

вих смол для потреб виробництва лінолеуму, над вирішенням проблеми отримання штучної пробки та ін.

В роки евакуації університету в м. Байрам-Алі під керівництвом В. Д. Богатського виконувалися роботи, пов'язані з оборонною тематикою.

Всеволод Дем'янович користувався великим авторитетом, повагою як своїх колег, так і студентів. Це пояснюється не тільки повагою до таланту дослідника, але й поклонінням перед його людяністю, добротою, дружелюбністю.

В. Д. Богатський неодноразово обирався членом Водотранспортної райради, членом парткому університету, був головою Одеського відділення Всесоюзного хімічного товариства імені Д. І. Менделєєва, членом інших наукових товариств.

Заслуги вченого, педагога, громадського діяча відзначені багатьма урядовими нагородами.

Світла пам'ять про вченого - більшовика В. Д. Богатського назавжди залишиться в серцях колег, учнів, наступників, всіх тих, кого торкнулась чарівність цієї чудової людини.

З. П. СУРАНОВА,
К. А. ПОЗИГУН.

Алло, кафедра?

— Який внесок комуністи кафедри зробили у готовність студентів до зимової сесії 1987/88 навчального року?

На лінії партгрупорг кафедри фізіології людини і тварин доцент Сьомик Лідія Іванівна:

— Викладачі кафедри значну увагу приділяють організації самостійної роботи студентів. Головне — не припустити формалізму у цій справді важливій справі. Бо самостійна робота — це основа студентських знань.

Для самостійного опрацювання виділили найпростіший і найдоступніший для сприйняття матеріал. Це перш за все загальний курс і спецкурси. Вони найбільш ретельно опрацьовувалися на практичних заняттях. А у фіналі був колоквіум. За спеціальністю проводилися семінари, кожен студент підготував доповідь, відбувся обмін думками під час їх обговорення.

З іноземними студентами дещо складніше. Доводилося проводити додаткові заняття, щоб вони краще засвоїли обов'язковий матеріал.

Взагалі, повинна сказати, що у самостійної роботи перспективне майбутнє. Слід лише привчити студентів до наполегливості в роботі, прищепити їм почуття відповідальності. Це — найкращий контролер.

Одразу скажу, що перебудова здається нам справою не легкою. Адже більшість викладачів — люди з усталеними поглядами і звичками у роботі. Однак, ми у постійному пошуку. Сперечаємося. Не з усім, що нам рекомендують, погоджуємося. І це природно. Пожвавлення в роботі очевидне, що викликає хороші емоції. Є позитивні зрушення у партійній роботі. Менше стало засідательської метушні. Більше вимогливості пред'являється до комуністів. Добре зарекомендували себе звіти членів партії на партійних зборах.

Отже, вся атмосфера загалом як на кафедрі, так і на факультеті в цілому не може не сприяти успіху нинішньої сесії.

Черговий «ЗНК».

КОЛИ МИ БУЛИ МОЛОДІ.

Рефрен пісні Сергія Нікітіна на вірші Юні Моріц. Але там він без знака запитання. Автори щиро переконані в тому, що поринули у фантастичний простір, де «фонтани были голубые и розы красные цветы». І ми також цілком щиро вірили їм, бо неможливо не повірити такому одкровенню. Молодість — час, коли життя уявляється досить довгим, майже вічним. Це світлий, радісний, сонячний простір, де можна літати, стрибати, веселитися, помилитися... На зміну йому приходить холодна пора зрілого снєпсису. Залишається тільки радісне відчуття. Це — пам'ять, те, що цілком належить тобі. Те, що ти несеш у собі до того часу, поки не стане її зовсім...

Тому ми говоримо: дерзай, молодість! Іди, відкривай, дій. Твій час. Тобі, як кажуть, і карти в руки. Помилайся, спотинайся, але рухайся. Заробляй свій квиток на безсмертя, свою пам'ять.

Коли ми були молоді?

Про це, власне, і говорили в тій чи іншій формі всі оратори на засіданні Ради молодих учених і спеціалістів ОДУ, що відбулося 8 січня ц. р. Із звітною доповіддю про роботу Ради за минулий рік виступив її голова В. С. Ковтун.

В учбових та наукових підрозділах університету працюють і вчаться понад 500 молодих викладачів, співробітників і аспірантів. У ряді підрозділів, наприклад, на мехматі, РГФ, кафедрі історії КПРС молоді вчені становлять близько половини загальної кількості співробітників.

Далі доповідач зупинився на конкретному внеску молодих учених, викладачів, співробітників у науково-педагогічну діяльність університету.

Важливим елементом підготовки молодих спеціалістів є їх безпосередня участь у випуску наукової продукції лабораторіями, кафедрами, університетом. Тут є певні досягнення. Так, робота, виконана спільно м. н. с. НДЛ-2 С. Гріншпуном та студентом V курсу

фізичного факультету А. Семеновом була висунута Радою на здобуття Всесоюзної премії імені Ленінського комсомолу. Але таких прикладів, на жаль, ще мало. У зв'язку з цим не можна не згадати серйозних претензій до деяких студентських наукових робіт, висунутих на республіканський конкурс, які виконувалися під керівництвом молодих учених. Погані справи і з захистом кандидатських дисертацій.

З метою активізації науково-дослідної роботи молодих учених ОДУ в цьому році спільно з обласним правлінням НТТ радіоелектроніки і зв'язку ім. О. С. Попова, первинними організаціями НТТ РЕС ім. О. С. Попова, Приладпромом, ВХТ ім. Д. І. Менделєєва, ВТВР та НДЧ університету проведений конкурс науково-дослідних робіт молодих учених. Три кращі роботи — за дослідниками ОДУ: м. н. с. НДЛ-10 М. Семенової, асистента кафедри органічної хімії Т. Левандовської, м. н. с. НДЛ-1 С. Гріншпуном та зі співавторами. Всі вони

Москви, Ленінграда, Києва, міст півдня України.

Доповідач підкреслив, що конференція пройшла не на належному рівні — і в плані організації, і в плані її проведення. Подальша робота Ради у цьому напрямі пов'язана з питаннями організації збірника наукових праць молодих учених регіонального рівня.

Молоді співробітники беруть участь у виконанні 250 госпдоговірних та 127 державнобюджетних робіт. Успішно справляються з накресленими завданнями. Однак явно недостатній рівень участі молодих учених у винахідницькій роботі.

Сьогодні дієвою формою участі юнаків та дівчат у вирішенні конкретних науково-технічних завдань є тимчасові молодіжні творчі колективи (ТМТК), створені як самостійні структурні підрозділи: у країні їх уже понад 400. Рада провела роботу по створенню ТМТК в університеті, однак молоді вчені природничих факультетів і НДЛ не відгукнулися на її

заклик. Рада зверталася і до завідувачів НДЛ, але поки що безрезультатно.

Як бачимо, реалізація нових підходів до організації науково-дослідної роботи молодих учених ОДУ проходить повільно. На низькому рівні впроваджувалася робота. Спостерігається тенденція кількісного скорочення молоді, виникла проблема старіння кадрів. Низька питома вага молоді серед старших наукових співробітників.

Не можна говорити про під-

вищення відповідальності молоді за якість наукової роботи, не торкаючись соціально-побутових проблем. Парадоксальна ситуація склалася у питанні розподілу молодих спеціалістів: перевага віддається не тим, хто володіє високими професійними рисами, а тим, хто має одеську прописку та ін. У зв'язку з цим великого значення набуває організація МЖК. На сьогодні університет має можливість пайової участі у будівництві МЖК-1 спільно із заводами «Центроліт», «Припортовим», «Продмаш», куліндорівським КХП в житло-масиві ім. Котовського. Штук МЖК діє при комітеті комсомолу ОДУ (керівник Д. Дайков).

Якщо повернутися до завдань, поставлених перед Радою молодих учених минулими звітно-виборними зборами, то вони, в основному, виконані. Залишаються невирішеними питання створення тимчасового молодіжного творчого колективу, розвитку НТМ.

Ю. ВІНОГРАДОВ.
(Далі буде).

ДОСВІД МОСКВИЧІВ

Група народного контролю Московського держуніверситету спільно з науково-дослідною частиною спробували оцінити ступінь участі студентів та аспірантів у госпдоговорах і вплив цієї участі на становлення їх як наукових працівників.

Перед контролерами постала сумна картина, досить схожа на ту, що склалася і в нашому університеті. Випадки використання одних і тих же студентів протягом ряду ро-

ків за одним і тим же госпдоговором і в зв'язку з цим зміни характеру їх діяльності від технічної допомоги до кваліфікованої наукової роботи поодинокі. Причина обмеженої участі студентів у роботі за госпдоговором, очевидно, полягає насамперед, в тому, що склалася така собі бюрократична практика: студентів зараховують на короткий строк, зарахування потребує збирання різних паперів і ходіння по інстанціях.

Однак, у Московському університеті вирішили не зупинятися на констатації цих сумних фактів. Приняли рішення всебічно сприяти збільшенню числа студентів, які працюють за госпдоговорами, а для цього спростити порядок їх зарахування і оформлення на роботу, розробити заходи матеріального заохочення.

Чому б і нам не переглянути давно застарілі положення про госпдоговори? Можна спробувати у формі експерименту оформити студентів, які працюють на одній і тій же

госптемі і виконують кваліфіковану наукову роботу, не на 40—50 процентів ставки лаборанта, а, скажімо, на 80 процентів ставки інженера.

Хотілося б почути відповідь НДЧ на питання: «Чи будуть у нас якісь радикальні зміни в новому 1988 році? Чи застий в цій галузі триватиме й далі?»

О. ПИЛИПЕНКО,
студент IV курсу,
агітатор студентської партії механіко-математичного факультету.

В пошуках

Багаторічні спостереження за учбовим процесом на філологічному факультеті Одеського державного університету, його критичний аналіз переконали мене в тому, що перебудова вищої освіти не мислима без істотних змін у структурі кафедр і факультетів.

В середині 60-х на початку 70-х років в університеті в цілому і на філологічному факультеті, зокрема, відбулася інтенсивний процес дроблення кафедр, що має своє пояснення. У той час стали особливо частими захисти докторських дисертацій, з'явилися нові доктори наук. Кожен із них, природно, прагнув отримати кафедру, сподіваючись таким чином найповніше розкрити свої потенційні наукові можливості. Так, на філологічному факультеті, на базі колишніх чотирьох кафедр було створено сім (чотири кафедри літературознавські і три лінгвістичні).

Однак, перевірка часом показала, що дроблення кафедр, яке певною мірою позитивно позначилося на пошуків наукової роботи, одночасно ускладнило організацію учбового процесу. Загострилася проблема координації між кафедральних зв'язків, значно складнішим, через більш вузьку спеціалізацію викладацького складу, стало маневрування кафедрами. Кафедральні інтереси почали все частіше вступати у протиріччя з інтересами загальнофакультетськими, виникали конфлікти, пов'язані з розподіленням між кафедрами учбових дисциплін, а, отже, і академічного навантаження.

Становище ускладнилося ще й тим, що деякі з новостворених кафедр виявилися недовисконалими за своєю внутрішньою структурою, що особливо проявилось за останні роки після того, як факультет отримав статут педагогічного і його основним (та і єдиним) завданням стала підготовка вчителів - словесників для середньої школи. Прикладом такої структурної недосконалості є, зокрема, кафедри теорії і методики літератури та загального і слов'янського мовознавства.

Відомо, що теорія літератури як окремий учбовий предмет у школі не вивчається, учні знайомляться лише з окремими елементами теорії літератури. Зате широко вивчається сама література, шкільний історико-літературний курс. А якщо так, то природне місце методики викладання літератури — на кафедрі історії літератури, але зовсім не в поєднанні з теорією літератури. Відривати методику вивчення предмета від самого предмета просто абсурдно.

Поєднання того, що не може поєднуватися, негативно позначається на роботі кафедр, вона фактично опинилася у критичному стані. У зв'язку з різким розподілом кафедрального колективу на «теоретиків» і «методистів» виявилася цілком неможливою заміна, у випадку необхідності, одного викладача іншим. В особливо важкому становищі опинилися

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Питання особливої ваги порушує у своїй статті доцент А. А. Жаборюк. Він висловив свій погляд на проблему перебудови університетської освіти, зважаючи на власний досвід, керуючись щирим прагненням внести свою частку в нашу спільну турботу про підвищення якості підготовки спеціалістів для народного господарства.

У зв'язку з наступним Пленумом ЦК КПРС, на якому очікується серйозна і відповідальна розмова про майбутнє середньої і вищої освіти в країні, редакція «ЗНК» має намір повести широку розмову

ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ

викладачі методики, оскільки у складі кафедри вони представляють меншість. До ведення практичних занять з методики доводиться залучати осіб, мало підготовлених, які не мають достатнього досвіду роботи у школі.

Фактично кафедри теорії і методики літератури на факультеті немає, є кафедра теорії літератури з невеликим методичним доважком. А тим часом, на кафедрі покладена основна відповідальність за здійснення зв'язків зі школою. Ілюзорну наявність кафедри з певним методичним (а отже, педагогічним) нахилом не зовсім правильно розуміють інші факультетські кафедри, вважаючи, що проблему зв'язку зі школою на факультеті є кому вирішувати і без них.

Не можна вважати досконалою у структурному плані і кафедру загального та слов'янського мовознавства, якій єдино з метою збільшення кількісного складу була передана методика викладання російської та української мов. У результаті на факультеті з'явилось ще одне механічне з'єднання того, що не можна поєднувати. Методика викладання мови також виявилася відірваною від своєї природної бази — кафедр російської та української мов. А вже у школі вивчається мова, а не загальне і слов'янське мовознавство. Виходить, що викладач методики української мови, наприклад, змушений замість української викладати старослов'янську мову, а практичні заняття з методики викладання української мови проводять особи, які спеціалізуються по загальному і слов'янському мовознавству.

Все це, безперечно, негативно позначається на професійній підготовці студентів — майбутніх учителів - словесників. Якщо структура кафедр на факультеті не буде змінена, негативні явища, що вже сьогодні гостро проявляються в учбовому процесі, будуть посилюватися.

Істотних змін, на нашу думку, потребує не тільки структура кафедр (філологічний факультет також не є винятком), але й структура факультетів в університеті. Навряд чи доцільним є, зокрема, наявність в університеті двох філологічних факультетів — філологічного і факультету романо-германської філології. У Московському і Ленінградському університетах, наприклад, такого поділу немає, там традиційно існує єдиний філологічний факультет з відділеннями російської філології, англійської, іспанської та ін.; і це цілком закономірно і доцільно. Про користь з'єднання цих двох факультетів свідчить хоча б те, що вони давно вже знаходяться у стані певної, досить поміт-

ної інтеграції. Ось деякі факти і аргументи, котрі підтверджують, як нам здається, висловлену нами думку.

1. Всі теоретико-методологічні дисципліни (вступ до мовознавства, загальне мовознавство, вступ до літературознавства, теорія літератури),

як і ряд інших предметів, наприклад, українська мова, на факультеті романо-германської філології ведуть викладачі кафедр філологічного факультету.

2. У свою чергу, кафедра історії зарубіжних літератур і кафедра іноземних мов для гуманітарних факультетів основний обсяг академічного навантаження виконують на філологічному факультеті.

3. Своєю чергою кафедра історії зарубіжних літератур входила до складу кафедр філологічного факультету, і переведення її на факультет романо-германської філології навряд чи можна вважати виправданим. Тяжіння до повернення кафедри історії зарубіжних літератур на філфак помітне навіть у тому, що викладачі цієї кафедри свій методологічний рівень підвищують, беручи участь у роботі методологічного семінару літературознавців філфаку, а також спільно з ними проводять усі свої наукові конференції.

4. На факультеті РГФ функціонує спеціалізована рада по захисту кандидатських дисертацій, в якій значну частину членів становлять викладачі філологічного факультету.

5. В об'єднаному факультеті могла б знайти своє постійне місце кафедра російської мови як іноземної, яка в даний час, по суті, не має «господаря».

6. В результаті об'єднання відпала б необхідність комплектації на кожному з факультетів і методичних, і лінгвістичних кабінетів. Була б закономірна корисна учбова площа. Добре, що обидва факультети знаходяться під одним дахом, і їх учбові аудиторії, кабінети, кафедральні кімнати на всіх трьох поверхах уже давно «фактично» змішалися.

7. Об'єднання факультетів, на наш погляд, позитивно позначилося б на виховному процесі, бо спілкування і взаємовплив студентів різних відділень були б тіснішими і органічними.

8. Відомо, що багато випускників філологічного факультету, отримавши призначення у сільські школи, часто змушені довантажуватися іноземною мовою, хоча рівень їх підготовки з цієї мови явно недостатній для того, щоб її викладати. На об'єднаному факультеті можна було б створити окремі групи для підготовки вчителя широкого профілю (наприклад, українська мова та література і німецька мова). Це було б великою допомогою у справі комплектування кадрами вчителів сільських шкіл із невеликим контингентом учнів.

А. ЖАБОРЮК,
доцент кафедри теорії і методики літератури.

про шляхи перебудови в нашому університеті. Паліативи і поверхова косметика ніяких зрушень не дадуть, і це зрозуміло всім. Отже, розмову розпочато. І ми сподіваємося, що міркування А. А. Жаборюка будуть зустрінуті не безапеляційним і зарозумілим «не треба», а з усією увагою і аргументованою контрпропозицією. Якщо істина народжується у суперечці, то хай наша очікувана дискусія буде плідною і конструктивною.

До розмови запрошуємо всіх викладачів і студентів, яким не байдужа доля університету.

ПІСЛЯ ВИСТУПУ ГАЗЕТИ

Публікації в газеті «ЗНК» «Різничитання» і «І снова різничитання» обговорені на засіданні партійного бюро факультету романо-германської філології 25 грудня 1987 року. Критичні зауваження редактора тов. Щербаня М. Т. здаються партійному бюро своєчасними і примушують серйозно проаналізувати роботу керівництва факультету по здійсненню гласності і демократії на факультеті.

Партбюро вважає, що недостатня скоординованість дій партбюро, деканату і профбю-

ро стала приводом для редактора газети тов. Щербаня М. Т. для написання про «Різничитання» на факультеті. В той же час варто відзначити, що в матеріалах, опублікованих в газеті, містяться деякі неточності, має місце недостатньо об'єктивне тлумачення тов. Щербанем М. Т. окремих фактів.

Всі справедливі критичні зауваження редактора і висновки, зроблені в результаті критичного і самокритичного обговорення питання, будуть взяті за основу для подальшого розвитку демократії і розширення гласності на факультеті РГФ.

М. ЯЦІЙ,
секретар партбюро факультету РГФ.

Мабуть, не треба бути провидцем, щоб зрозуміти: дана відповідь на критичні виступи газети в завуальованій формі знову закликає до полеміки. В цьому документі немає головного — конкретності. Газета не ставила перед собою завдання шукати «смажені» факти по факультету РГФ. Її виступ пов'язаний із цілком конкретними матеріалами — листом доцента О. А. Жаборюк і листом тов. В. Чеботаря, написаним «за дорученням профбюро факультету».

На зустрічі, що відбулася 8 січня в ЦК КПРС з керівниками засобів масової інформації, ідеологічних установ і творчих спілок, М. С. Горбачов підкреслив, що газета — це не чиясь особиста справа, це справа загальнопартійна, загальнонародна. Радянська преса — не приватна лавочка.

Університетська газета — орган парткому, ректорату, профкомів і комітету комсомолу ОДУ, і тов. Щербань виступає від їх імені. Це тим більше очевидно, що на загальноуніверситетських зборах, які відбулися 26 грудня 1987 року, прозвучали гострі критичні зауваження на адресу факультету РГФ і особисто товариша В. Чеботаря саме з питань, порушених в публікації «ЗНК».

Коментари, як кажуть, зайві. Залишається сподіватися, що все це буде враховано під час «подальшого розвитку демократії і розширення гласності на факультеті РГФ».

Болгары-октябристы

«Болгары — октябристы» — так називається збірник, недавно увидевший свет в «Партиздате», София.

С восхищением и надеждой встретили болгарские трудящиеся известие о победе Великой Октябрьской социалистической революции. Они увидели в этом историческом событии начало новой эпохи, эпохи свободы и социальной справедливости. На состоявшемся 2 декабря 1917 года в Софии грандиозном митинге было сказано: «Болгарские рабочие и работницы считают дело русского пролетариата своим собственным делом и готовы приложить все усилия для полного его торжества». «Руки прочь от Советской России!» — требовали трудящиеся всей Болгарии в годы гражданской войны.

Сборник посвящен болгарам — участникам Великой Октябрьской социалистической революции, болгарским воинам — интернационалистам, защищавшим ее завоевания в

НАШ ПЕРВЫЙ СНЕГ

Когда мы собирались ехать в СССР, то особенно тщательно готовились к зиме. Четко говоря, не представляли себе, что это такое. Знаете, мы даже не знали, как будем выглядеть в теплых пальто, в меховых шапках.

Пришло время, и мы увидели первые снежинки, ощутили радость открытия чего-то нового, сказочного. Поздравляли друг друга с первым в нашей жизни снегом.

Вообразите себе, что зима и все ее красоты знакомы вам лишь по песням, сказкам, стихам. Именно так было с нами. Что уже говорить о подготовке и встрече Нового года, тут мы знали еще меньше. Увидели разгуливающего по улице Деда Мороза, с которым за просто можно было сфотографироваться. А если показать потом эти фотокарточки дома?

Вместе с нашими преподавателями мы долго готовились к новогоднему балу. Каждому из нас хотелось непременно участвовать в программе: поздравить друзей, наставников, пожелать им счастья в Новом

годы гражданской войны. В сборник включены и работы историков Одессы. Стаття професора інститута народного господарства М. Д. Дыхана посвящена деятельности в Одесском Союзном комитете болгарского революционера Асена Христева. (1884—1924). Другая работа — доцента ОГУ А. Д. Бачинского — красному командиру, участнику гражданской войны Владимиру Ивановичу Райнову (1894—1919). Оба исследования отличает глубина, основанная на широком привлечении архивных и мемуарных материалов.

Сборник «Болгары — октябристы» — хороший подарок болгарских и советских историков 70-летию Великой Октября.

К. ТАШКОВА.

году. Теперь мы уверены, что того огромного мешка счастья, что принесли нам Дед Мороз и Снегурочка, хватит, чтобы поделиться со всеми советскими людьми, с родными и близкими, которые сейчас так далеко от нас.

Абдулла Санд,
(Ливия),
Ле ван Чи, Нгуэ Тхи Минь
(Вьетнам),
Ансуман Кейтс
(Гвинея).

Співець революції

Минуло 90 років від дня народження поета революції, співаця героїки та народної мужності, лауреата Державної премії імені Шевченка, видатного українського радянського поета Володимира Миколайовича Сосюра.

Зима. На фронт, на фронт!...
А на пероні люди...
Біля вагонів ми співаєм
«Чумака»...
І радість лоскотно бентежить
наші груди...
Шикують злидні нас, юнак
до юнака.

Це з поеми «Червона зима». Я чув її у виконанні доброго десятка професійних артистів, але ніхто з них так, як автор, її не читав. То був голос душі, безпосередність, сповідь людського серця, злиття особистого і громадського, що ставали змістом життя і боротьби.

Поема «Червона зима» була видрукована майже одночасно в 1921 році в Сумах та Харкові. Вона зразу знайшла свого читача, здобула визнання критики, стала хрестоматійним твором.

З того часу вийшло понад сто окремих книг поета, стільки ж в перекладах. Їх тираж сягає півтора мільйони примірників. Сьогодні вони зібрані в десяти томне видання. Це частка скарбниці світової культури, джерело радості та естетичної насолоди. В них громадська пристрась, сміливе вторгнення в життя, невідкупно щирий та задушевний ліризм. В них надзвичайно тонко й глибоко розкрито людську душу, народні думи та прагнення.

Поет створив натхненний гімн людині, творчій праці, світлому коханню. Читача чарує і полонить музичність, лаконізм, точність поетичного рядка, символіка і прозорість образів. І найважливіше — вірність темі революції та революційного діяння. Вона стала провідною темою творчості поета, визначила його місце в багатонаціональній поезії, як співаця революції. Його поезії «О, недаремно, ні», «До нас, до наших лав», «Роздули ми горно», балада «Комсомолец», поеми «1917 рік», «Навколо» та пізніший епічний роман у віршах «Червоногвардієць» — то віхи нашого життя, нашої революції.

А хіба не ідеєю революційної боротьби, наших історичних перетворень наснажена поема-інвектива «Відповідь» та поема-ораторія «Дніпрельстан», поезії, що утверджували українську Ленініану «Сон» та «Траурний марш», твори про героїку робітничого краю «Шахтор», «Робфаківка». А вчитаймося сьогодні, із сорокап'ятилітньої дистанції, в поезії періоду Великої Вітчизняної війни «В години гніву», «Червоним воїнам», «Синам України», в ліроепічну поему «Безсмертні». Вони також про революційні зв'язки нашого народу. Нарешті глибоко патріотичний твір «Любіть Украї-

ну». Його наскрізна ідея звучить вагомо і безкомпромисно: революція розкрила народ, дала йому почуття високої самосвідомості, соціалістичної національної гордості, без якої немислиме найвище і найсвятіше почуття пролетарської солідарності — інтернаціоналізм.

А хіба виховання високої моралі, духовності в стосунках, в зносинах, в почуттях — то не вияв революційної, комуністичної свідомості? Хіба не про це ми говоримо сьогодні на повний голос, одверто і безкомпромисно? І як нам в цій розмові не вистачає інтимної, почуттєвої лірики Володимира Сосюра з її щирістю і новизною поезій «Так ніхто не кохав», «Як би помножити любов усіх людей», «Коли потяг у даль загуркоче» чи «Пам'ятаю, вишні доспівали», яка в перекладі російського поета Олександра Прокоф'єва дістала всесоюзну популярність.

Нам, одеситам, особливо приємно і гордо говорити про Володимира Миколайовича Сосюра. Наше місто відіграло особливу роль в творчій біографії митця.

Восени 1919 року важко хворим на тиф юнак був госпіталізований в Одесі. Після лікування він йде в лави молоді Червоної Армії. Згодом Володимир Миколайович стає курсантом політичної школи при 41-й дивізії. На той час він був автором ряду російських поезій, які друкувались в лисичанській, на Донеччині, газеті «Голос рабочего». Молодий поет у виразах людневої революції побачив як «Над Руссю, могучей і вольной, взвело знамя Труда». Поезія стала його стихією. В Одесі пишуться один за одним поетичні твори. Вони читаються перед курсантами, публікуються в стінгазеті. З ними знайомиться Едуард Багрицький на одному із засідань керованого ним літературного гуртка, що працював при залізничних майстернях на Степовій. Спогади про це залишив нам журналіст і поет Олексій Борисов.

В Одесі Володимир Сосюра зв'язав своє життя з партією комуністів.

На партквитку моєму дата:
Двадцятий рік і місяць
май, —
писав він в поемі «Червоногвардієць».

Нарешті, 24 червня 1920 року під псевдонімом Володимир Сумний на першій сторінці органу губернського комітету більшовицької партії «Одеський комуніст» був надрукований перший вірш Володимира Сосюра, написаний українською мовою «Відплата». Він побудований на різкому контрасті — протиставленні двох протилежних класових сил, світу

визиску і світу неволі. Поет пише про народне прозріння, про велич революційної боротьби. Твір сповнений віри і надії на перемогу правди над злом. Картиною нездоланної ходи повсталого народу, пересторогою ворогам закінчувався твір:

І падають, як дощ, двірці,
корони, трони...
То ми йдемо... Тремтять
і ждять.

Володимир Миколайович пізніше згадував:

«Коли побачив свій вірш у газеті, наліплений на murі, коли перечитав, то у мене мов вирости крила. Курсанти мене вітали, тисли руки. Я од щастя не чув землі під собою».

Цю розповідь я слухав 11 вересня 1960 року, запросивши Володимира Миколайовича та Марію Гаврилівну — дружину поета, які тоді відпочивали в нашому місті, на зустріч із студентами філологічного факультету університету. А через два дні поет нам читав поезію «Одесі».

Тоді ж я попросив у Володимира Миколайовича цю поезію для нашої університетської газети «За наукові кадри». Він витяг із теки аркуші машинопису і дав мені. Тут виявилися вірші «Одесі», «На скелі», «Ти сьогодні тише, море, моє море», «Я й не мріяв побачить тебе», «Як не любити мову чарівну». Два перші твори 22 вересня були опубліковані в нашій багатотиражці. Ми горді, що це першодрук, і ми причетні до цього. А вірш «Як не любити мову чарівну» передаю редакції сьогодні.

В житті поета були Харків, Київ, Саратов (у роки війни), але ніколи він не забував Одесу. Він майже щороку бував у нашому місті. Відпочивав у Будинку творчості письменників та в санаторії імені Чкалова, приїздив на зустрічі із студентами університету, педагогічного та медичного інститутів, відвідував театр опери та балету, міську бібліотеку імені Горького.

Я вперше познайомився з Володимиром Миколайовичем у вересні 1938 року. Ми, студенти-філологі, Одеського університету, довідались, що в Будинку творчості відпочиває і працює над новою книгою поезій Володимир Сосюра. Порадилися і вирішили поїхати до нього, домовитись про зустріч на факультеті. Виконати місію випало мені як старості літературної студії.

Домовились про годину зустрічі.

...На столі аркуші паперу з машинописним текстом.

— Це ваша нова книжка? — запитую.

— Рукопис збірки. Називаю її «Люблю». Вірші про любов до людини. А хто любить людину, той любить Батьківщину. Правда ж?..

Я слухав... Слухав один, другий, п'ятий вірш з цієї нової,

невідомої читачам книжки поезій, і радістю повнилось моє серце.

Я люблю тебе, друже, за те, що в очах твоїх море синіє, що в очах твоїх сонце цвіте, мою душу голубить і гріє. За волосся твоє золоте, за чоло молоде і відкрите. Я люблю тебе, друже, за те, що не можу тебе

не любити... Володимир Миколайович провів мене до трамвайної зупинки, дорогою розпитував про студентське життя, скільки хлопців, скільки дівчат на

курсі, звідки вони родом, чи є з Донеччини.

Зустріч поета зі студентами відбулася наступного дня і стала пам'ятною на все життя.

Так, на все життя. На все життя з Володимиром Сосюрою — людиною, поетом, комуністом.

Ів. ДУЗЬ,
професор, доктор
філологічних наук,
заслужений працівник
культури Української РСР,
голова правління
Одеської організації
письменників СРСР.

В. СОСЮРА

ЯК НЕ ЛЮБИТИ МОВУ ЧАРІВНУ

Як не любити мову чарівну,
що з нею ми од роду і до роду
Ішли в борні за сонце, за весну!..
В ній світиться душа мого народу!

Вона як шаблі безощадний блиск,
як леготу вечірного зітхання,
коли пливе у небі срібний диск,
і солов'ї співають про кохання.

Вона, неначе райдуга і сад,
коли весна в квітках од щастя мліє...
У ній живе фіалок аромат,
тонкий і ніжний, як ім'я «Марія»...

Хай не отрує юне серце яд,
як забуття, що серце розриває,
я України зоряних дівчат
і юнаків любить її благаю!

Лиш нею наша нація живе,
що йде вперед за Леніна зорею,
а той, хто рідну мову забував,
той не достоїн Матері своєї.

Його могучий одірве потік
од рідних віт і понесе в тумани...
Покине берег рідний він навик,
та до вершин далеких не пристане.

Він буде марно битись знов і знов
об берег той, забувши слово «Мати»...
Бо хто ж повірить, що вела любов
нікчемну душу під братерські щати!

Розтане він, як дзвін, що вже одгук,
йому вже власним світлом не сіяти.
Тому, хто матір рідну забув,
повірити не зможе інша мати.

ОГОЛОШЕННЯ

Комітет комсомолу ОДУ продовжує приймати заяви в студентські будівельні загони, які працюватимуть у Тюменській та Одеській областях на будівельних роботах, а також провідниками на залізниці.

МАРШРУТ ТУРПОЇЗДА «ОДЕСА-88»

У захоплюючу подорож запрошує Одеське бюро подорожей та екскурсій на турпоїзді «Одеса-88».

З 27 січня по 2 лютого за маршрутом Одеса — Ужгород — Мукачево — Рахів — Чернівці — Кишинів — Одеса. Вартість однієї путівки — 82 карбованці.

До вартості путівки входить проїзд, проживання, харчування і екскурсійне обслуговування. Путівки по перерахуванню і готівкою можна придбати за адресою: 270028 м. Одеса-28, вул. Б. Хмельницького, 62, відділ реалізації, кімната № 14, тел. 33-68-25.

спорт

З 19 по 23 грудня 1987 р. в м. Одесі проходив чемпіонат Одеської області з боксу.

В ньому взяли участь понад 80 найсильніших боксерів області, які захищали честь своїх спортивних колективів. Непогано виступила команда нашого університету. Хороших результатів домоглися Микола

Запорожець, студент III курсу юрфаку, котрий посів друге місце у другій легкій вазі.

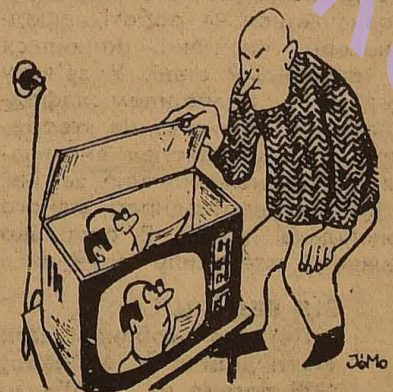
Призерами стали Олександр Білоконь, студент II курсу ГГФ, друга напівсередня вага, і Леонід Чунов, студент IV курсу ГГФ, друга середня вага.

Активно влилися у збірну команду університету першкурсники ГГФ Ігор Степаненко та Сергій Іванов.

У першості вузів м. Одеси, що відбулася днями, взяли участь і досвідчені майстри. Студент V курсу ГГФ Азер Муштафєєв та Леонід Чунов стали призерами. Щоправда, в загальному заліку команда ОДУ зайняла VI місце.

Хочу побачити команду у нашому році домогтися призового місця.

Г. ШЕНДЕР,
тренер команди.

ПИШІТЬ НАМ. 270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Радянської Армії, 24, 1-й поверх, кімната 9.

ДЗВОНІТЬ: Редактор М. ЩЕРБАНЬ.
тел. 23-84-13